

Hrozí snižování stavů českých prasat

Situace tuzemských chovatelů prasat se stává neudržitelnou. Potýkají se s výkonnými cenami, které nepokryjí náklady na jejich chov a jsou nejnižší od vstupu do Evropské unie. Současně narážejí na překážky při stavbě nových stájí pro prasata.

„Obyvatelé obcí v okolí se obvykle bojí zápachu a dalšího znečištění, které bývalo s chovem prasat spojeno. Přitom dnešní realita už je úplně jiná,“ říká předseda Svazu chovatelů prasat Josef Luka, který je předsedou představenstva společnosti PROAGRO Nymburk. Hrozí podle něj další snižování stavů prasat a tím i pokles soběstačnosti Česka.

■ Soběstačnost Česka ve vepřovém masu má dlouhodobě klesající trend. Proč?

Máte pravdu, že soběstačnost ve vepřovém masu neustále klesá. Ještě při vstupu do Evropské unie si nikdo neuměl představit, že budeme polovinu potřebného masa dovážet. Dnes je to však smutná realita.

Bezsporně hlavním důvodem je to, že se do České republiky dováží velmi levné maso z ostatních zemí Evropské unie. Musím připustit, že v prvních letech po vstupu do EU nebyli naši chovatelé konkurenceschopní. Naše produkce byla dražší a dovoz levnějšího masa dával smysl. Situace se však rychle změnila a díky velkým investicím jsme se dokázali vyrovnat západní Evropě. Již mnoho let tak prodáváme jatečná prasata za jednu z nejnižších cen v Evropě. Přesto se k nám dováží tak levné maso, že mu domácí výrobci nedokážou konkurovat.

Podle mého názoru jsou hlavním problémem dotace. Chov prasat je totiž podporován výhradně na národní úrovni. Závisí tak na každém členském státu, jak intenzivně chce své chovatele podporovat, a v tom jsou patrné velké rozdíly. Jednotný trh Evropské unie, o kterém se tak často mluví, je potom jen pouhou iluzí. Jde spíše o souboj státních rozpočtů než o konkurenční boj mezi chovateli.

■ S jakými problémy konkrétně se potýkají chovatelé prasat v Česku?

Samozřejmě tím nejzákladnějším problémem je cena jatečných prasat. Už 15 měsíců prodávají chovatelé prasata za ceny, které ani nepokryvají jejich výrobní náklady. Takové podnikání je neudržitelné.

Přitom má Česká republika všechny předpoklady, aby se tu chovatelům prasat dařilo. Vepřové maso je stále zdaleka nejoblíbenějším druhem masa u nás a spotřeba se nesnižuje. Jen se stále zvětšuje část, která je zajišťována dovozem. Naši chovatelé přitom patří k evropské špičce. Svědčí o tom nejen skvělá užitkovost zvířat, ale také velmi nízká spotřeba antibiotik v chovu. To je dnes jeden z velmi sledovaných ukazatelů. Země, ze kterých je většina masa dovážena, tedy Španělsko, Německo nebo Polsko, mají v tomto ohledu skóre mnohem horší.

Vzhledem k dopravním vzdálenostem má naše maso i mnohem příznivější uhlíko-

vou stopu. Přesto všechno se dovoz vepřového masa neustále zvyšuje.

■ Co vadí obcím při stavbě nových vepřinů?

Dovolil bych si malou terminologickou vsuvku. Vepř je jen vykastovaný kanec. Obvykle vykrmujeme vepřiky a prasničky společně, proto je mnohem vhodnější používat termín výkrm prasat nebo chov prasat. Postavit novou stáj pro prasata je dnes opravdu prakticky nemožné. Hlavním problémem je určitě stavební zákon a celé velmi komplikované stavební řízení. K tomu je třeba připočít ještě navíc špatnou image zemědělství. Obyvatelé obcí v okolí se obvykle bojí zápachu a dalšího znečištění, které bývalo s chovem prasat spojeno. Přitom dnešní realita už je úplně jiná. Jímky s kejdou jsou řešeny tak, aby byl minimalizován zápach, a i rozvážení kejdy na pole, které bývá obvykle tím nejproblematičtějším bodem, je většinou řešeno okamžitým zoražením. Díky tomu se zápach eliminuje. Technologie obrovsky poskočily a podle mého názoru tak dnes už důvody k obavám nejsou.

Při vstupu do EU si nikdo neuměl představit, že budeme polovinu potřebného masa dovážet

■ Hrozí chovatelům prasat existenční problémy, tedy hrozí v násázce konec vepřů v Česku?

K nízkým cenám jatečných prasat se přidává ještě růst nákladů. Jen za poslední týdny stouply ceny obilovin, které jsou základem krmení, o desítky procent. Zároveň rostou ceny energií a stoupají i mzdy. To vše dohromady vytváří přímo vražednou kombinaci. Jsem si jistý, že v dnešní době mají i ti nejlepší chovatelé existenční problémy.

■ Kolik podniků za poslední dobu skončilo?

Víme minimálně o několika podnicích, které za současné situace s chovem prasat končí. Ve většině případů ale nepůjde o takhle radikální řešení. Spíš čekám plíživé snižování stavů. Podniky, které normálně mají 300 prasnic, snižují stavy na 200. V každém případě ale odhaduji, že se dlouhotrvající špatná ekonomická situace chovatelů promítne v dalším snižování počtu zvířat.

■ Jaký dopad na český trh tedy bude mít stav prasat v chovech? Co to udělá s cenami pro spotřebitele?

To je hrozně ošidná otázka. Cena jatečných prasat je s cenou vepřového masa na pultech spojena jen velmi málo. Dokladem může být to, že ačkoliv chovatelé prodávají prasata nejlépeji od vstupu do Evropské unie, ceny na pultech obchodů jsou poměrně vysoké.

Důvodem je růst obchodní přírůžky maloobchodních řetězců.

Z dat Českého statistického úřadu vyplývá, že až do roku 2017 byla obchodní přírůžka na každém kilogramu kůže bez kosti přibližně 20 korun. Od té doby však prudce vystřelila vzhůru, až k současným více

mie naprosto zastavil, a to ze zdánlivě banálního důvodu. Chyběly kontejnery pro přepravu mraženého zboží, protože je kvůli karanténám neměl v čínských přístavech kdo vyložit. Na jedné straně tak byla v Ev-

kého moru prasat v Číně znamenala úhyn nebo utracení 40 procent všech prasat.

■ Jak je možné, že se Česko, jako jedna z mála zemí, dokázalo této nákazy zbavit a teď se jí úspěšně brání?

musí nejdřív projít hygienickou smyčkou – musí se osprchovat a je kompletně převlečen. Narušení této ochrany může vést k nakažení zvířat některou z nemocí, a v extrémním případě dokonce i k likvidaci celého chovu. Ochránci zvířat, kteří v dobré víře proniknou do chovu, tak mohou paradoxně způsobit katastrofu.

■ Mluví se o omezování spotřeby masa, EU plánuje dotačně podporovat alternativní varianty. Jak na to pohlížíte?

Tohle je mnohem komplexnější téma. Souvisí to s celkovým přístupem EU k zemědělství. Je pro mě naprosto nepochopitelné, proč se celé zemědělství v poslední době stává terčem útoku ze strany ochránců přírody. Vždyť jde o jedno z mála odvětví lidské činnosti, které v dřívější době využívala biologické principy přírody, těžší z fotosyntézy, a pokud je správně organizováno, je úplně udržitelné. Myslíím, že druhý takový obor lidského podnikání nenajdete.

V nejbližší době se dá očekávat, že v Evropě dojde k poměrně výrazné redukci stavů

Pokud jde o maso a jeho alternativy, nevidím tady pro spotřebitele žádné výhody. Často se mluví o tom, jak zvířata poškozují životní prostředí i o etických aspektech jejich chovu. Mnohem méně se potom říká, že i pro rostlinnou výrobu je potřeba, aby byla zachována rovnováha. Z mého pohledu je tedy lepší variantou následování přírodních zákonitostí než umělá výroba něčeho, co můžeme přirozeně vychovat.

■ Vnímáte to jako ohrožení vašeho byznysu? Vidíte v tom naopak nějaké výzvy?

Věřím, že jde o momentální výstřelek, který z dlouhodobého pohledu nebude pro trh znamenat žádnou zásadní změnu. Musíme se ale z celého vývoje poučit a snažit se lépe vysvětlovat celé zemědělství společnosti.

■ Jsou v podobné svízelné situaci jako čeští chovatelé prasat i jejich kolegové v zahraničí? V čem je případně rozdíl?

Momentálně je situace chovatelů prasat napříč celou Evropou prakticky stejná. Ceny jsou velmi nízké a nepokryjí výrobní náklady. V nejbližší době se dá očekávat, že v Evropě dojde k poměrně výrazné redukci stavů. Naši snahou pochopitelně je, aby se stavy snižovaly především v zemích, které mají ve vepřovém masu nadprodukcí. Další snižování počtů prasat u nás už by mohlo mít vážné důsledky z hlediska bezpečnosti v zásobování potravinami, ale také pro hospodaření s půdou.

Stranu připravil
Václav Tuček

Foto: archiv AK ČR

než 40 korunám na každém kilogramu. Na spotřebitelskou cenu vepřového masa tak mají chovatelé jen velmi malý vliv. Přesto si ale dovolím malou spekulaci. Podívejme se například na vývoj ceny jablek. Byla také velmi levná, což přivedlo celou řadu tuzemských pěstitelů k bankrotu. Dnes, když je domácí producentů poskrovnu, vystřelila cena jablek vzhůru. Pokud by došlo k další výraznější redukci počtu chovatelů prasat, čekal bych obdobný scénář i u vepřového masa.

■ Jak ovlivnila situaci chovatelů prasat v Česku pandemie covidu-19?

Doba koronavirové pandemie byla pro chovatele prasat velmi obtížná. Živočišná výroba má totiž tu zvláštnost, že žádným způsobem nejde zastavit. Není možné otočit vypínačem, zastavit výrobu a přestat se o zvířata starat. Takže hlavním a nejsložitějším úkolem bylo zajistit trvalou péči o zvířata v době, kdy každou chvíli některý z pracovníků nebo celá směna skončili v karanténě.

Kromě toho ale koronavirus ukázal i křehkost mezinárodního obchodu. Evropská unie vyváží každoročně přibližně 20 procent produkce vepřového masa do třetích zemí – dnes především do Číny. Tenhle obchod se však v průběhu pande-

ropě připravena k exportu spousta mraženého vepřového masa a na straně druhé byla Čína, která toto maso nutně potřebovala. Virová pandemie však přetřhala křehké předivo mezinárodního obchodu a pro obě strany to znamenalo zásadní problém.

Věřím, že bychom se z téhle zkušenosti měli poučit. Soběstačnost ve výrobě potravin by podle mého názoru měla být jedním ze základních strategických pilířů každé země. Volný mezinárodní obchod se může velmi snadno zablokovat.

K nízkým cenám jatečných prasat se přidává ještě růst nákladů

■ Jak může na české chovy dopadnout africký mor prasat?

Africký mor prasat je pro všechny chovatele noční můrou. Je to onemocnění, které se na člověka nepřenáší a nepředstavuje tak pro spotřebitele žádné riziko. Na druhé straně je ale pro prasata smrtelné a jeho proniknutí do chovu znamená jeho okamžitou likvidaci.

Potenciální nebezpečí pro chovatele prasat je obrovské. Pro představu epidemie afric-

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky